

Reședință de cărți și fotografii, poeme, Cartea Românească, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, 1983; *Totul*, poeme, Cartea Românească, 1985; *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, 1989, Humanitas, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, 1990, Humanitas, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, 1991, Humanitas, 2011; *Travesti*, roman, Humanitas, 1994 (a devenit roman grafic în limba franceză); *Dragosteoa*, poeme, Humanitas, 1994; *Orbitor: Aripa stângă*, roman, Humanitas, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, 2001; *Orbitor: Corpul*, roman, Humanitas, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, 2002; *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, 2003; *Parfumul aspru al ficiunii*, audiobook, Humanitas, 2003; *Plurivers*, vol. I și II, poeme, Humanitas, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, 2004; *Baroane!*, publicistică, Humanitas, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, 2005; *Poeme în garanție*, audiobook, Casa Radio, 2005; *Orbitor: Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, 2007; *Dublu album*, poeme, Humanitas, 2009; *O seară la Operă*, poeme, Știință, Chișinău, 2009; *Nimic*, poeme, Humanitas, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, 2010; *Zen: Jurnal 2004–2010*, Humanitas, 2011; *Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică și proză, Humanitas, 2012; *Fata de la marginea vieții*, povestiri alese, Humanitas, 2014; *Poezia*, Humanitas, 2015; *Solenoid*, Humanitas, 2016; *Peisaj după isterie*, publicistică, Humanitas, 2017; *Ştiutorii. Trei povestiri din Orbitor*, Humanitas, 2017; *Un om care scrie. Jurnal 2011–2017*, Humanitas, 2018; *Melancolia*, Humanitas, 2019.

Cărțile lui Mircea Cărtărescu au primit cele mai importante premii literare românești, ca și importante premii internaționale: Premiul literar Giuseppe Acerbi, Italia (2005); Premiul internațional pentru literatură de la Vilenica, Slovenia (2011); Premiul internațional pentru literatură al orașului Berlin (2012); Premiul internațional pentru poezie Novi Sad, Serbia (2013); Premiul internațional Spycher-Leuk, Elveția (2013); Premiul La tormenta en un vaso, Spania (2014); Premiul Euskadi de Plata, San Sebastián (2014); Premiul orașului Leipzig pentru înțelegere europeană (2015); Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană (2015); Premiul „Gregor von Rezzori“, Florența (2016); Premiul Leteo, Spania (2017); Premiul „Thomas Mann“ pentru literatură, Lübeck (2018); Premio Formentor de las Letras, Palma de Mallorca (2018).

MIRCEA CĂRTĂRESCU TRAVESTI

ROMAN

Prietene, cum să lupt cu himera mea? Dragul meu, apropiatul meu, tu, singurul om pentru care scriu, pentru care am scris vreodată, cum să scap de rujul acela întins pe viața mea ca pe o oglindă de spălător și care nu se șterge cu nimic, dimpotrivă, se sleiește tot mai mult, mai murdar, mai diluat? Cum să-mi retez din creier țățele alea de vată, fusta aia de curvă împuștită, peruca aia, artificiul, manierismul ăla? Tulburarea care se învârtoșează ca un sirop gros în țeasta mea îmi coboară în oasele nasului, în vertebrele gâtului și-mi invadază pieptul cu ceva roz și lipicios, de parcă imaginea lui Lulu ar curge în culori amestecate, în farduri făcute din urină de pisică, în parfum din spermă de zibelină, în flori exotice, putrede și suspecte, în ochi dați cu un rimel unsuros și – surgându-se ca în Dali – ar curge, m-ar năclai tot și s-ar prelinge pe asfalt într-o bală care aruncă un pseudopod spre canal. Știi, Victor, că singurătatea mea are pe pielea ei albă un furuncul și că acest furuncul se numește Lulu? Știi că am venit aici ca să-mi reamintesc pielea fetei care în mine a găsit mereu un colț umbrit unde și-a putut legăna păpușa și că jos, pe locul unde tivul rochiei ei atinge pulpa cu pieliță dulce și transparentă am găsit

acum un furuncul mizerabil care se numește Lulu? Ningea pe marile și sclipitoarele ferestre ale vilei. N-am aprins deloc lumina în hol. Privesc cum amurgul își interpuie filtrele fotografice între mine și crengile înzăpezite de pin care respiră lângă geam, care tac acolo, care răspândesc liniștea cenușie afară. Și liniștea cenușie pătrunde osmotic prin membrana fășilor de sticlă și se aşază în strături groase, străvezii, unele verzui, altele crem, dar cele mai multe de cenușă grea și transparentă, în marele hol rece. M-am dus la closet și am privit ca în transă șuvoiul subțire de urină galbenă, care difuza lent în bazinele de porțelan. În aerul întunecat, m-am privit în oglinda de deasupra chiuvetei și am văzut o față care, în liniștea și frigul și singurătatea din sala minusculă, dar nesfărșit de înaltă, nu era de fapt fața mea, ci a ta, Victor, dragul și singurul meu prieten. Tu te uitai la mine, fiindcă pe tine te-am chemat, inițiala ta am scris-o cu degetul pe oglindă, peste imaginea ta, după ce am aburit-o cu o răsuflare fierbințe. Am zâmbit, pentru că m-am gândit atunci că tu nu puteai fi atins de maladia asta a minții mele, care se numește Lulu, că doar fetița aia nefericită și cu mine am văzut hidoșenia spoită, asudată, care mi-a atras atunci mâna în tenebrele ei. De fapt doar eu am văzut, ea a simțit-o pe pielea ei, de parcă ar fi fost îmbrăcată într-o retină pură, pufoasă și senzitivă și, pe ea, de la insuportabila imagine răsturnată, cât un timbru de mică, ar fi ieșit buba colcăitoare. Ochii tăi în oglindă, Victor, sunt frumoși, puternici, cinstiți, de cavaler fără pată și prihană. Te-am privit până când aerul din sala de baie s-a întunecat într-un cafeniu foarte închis, iar eu am început să tremur în pijamaua prea mare pentru mine...

Am intrat în cămăruța de culcare hiperîncălzită, unde doar lampa de pe masă tăia un cerc de lumină peste hârtiile și cărțile mele, restul rămânând în penumbre groase, am deschis ușa înroșită a sobei și am privit fascinat, multă vreme, flăcările verzui-gălbui-albăstrui, arlechinești, care jucau acolo cu neobrzare. Am stins focul, apoi și lampa. Pe fereastră a apărut atunci luna, rotundă, tăioasă, scânteietoare, alergând pe cerul întunecat. M-am ghemuit în pat, mi-am tras păturile peste cap și am visat. Eram pe holul cafeniu al unei clădiri uriașe, cu săli încremenite de marmură și monumentale scări interioare. Era seara târziu, după lumina stinsă din holul înalt și gol, cu lespezi cadrilate pe jos. Stăteam, cu pantalonii trași în vine, pe un closet de faianță aşezat chiar în mijlocul imensei încăperii. Cum ajunsem acolo mi-era greu să-mi dau seama. Îmi priveam pulpele dezgolite și ascultam liniștea chinuitoare care se rotea prin frigul încăperii. Atunci s-a deschis o ușă de cel puțin cinci metri înălțime și au început să intre oameni, din ce în ce mai mulți, să umble preocupați în susul și-n josul holului, murmurându-și tot timpul câte ceva. Stăteam pe closet, în mijlocul lor, neajutorat, acoperit de rușine, neștiind ce să fac, cum să mă ascund. Unii se opreau chiar lângă mine și mă priveau cu oroare sau pufneau în râs. Curând, spațiul acela nesfărșit gema de lume, iar eu, roșu la față și gemând, stăteam mai departe dezgolit, venindu-le cu creștetul până la piept, acoperindu-mi cu palmele sexul care atârna în receptacul de faianță murdară.

Acum e dimineață și te privesc iar în ochi. Cuvântul pe care îl desenaseam ieri pe oglinda aburită se mai vede

foarte puțin, doar dacă privești dintr-o parte. Îl mânjesc iar cu pastă de dinți! Singurătatea are în ea sămânța nebuniei, chiar dacă ai trăit toată viața așa, chiar dacă ești adaptat la singurătate și la frustrare. Singurătate. Frustrare. Nu mă duc la masă, îmi fac o cafea și încerc să mă concentrez, să scriu mai departe, să te prind de undeva. Când eram mic prindeam fluturi, codița rândunicii sau roșioare, și le îngingeam în corpul vermicular un bold, așa cum văzusem că se face. Îngingeam boldul într-un dop de plută și îi priveam cum ore în sir după aceea mai dădeau încă din aripi, se mai agățau cu cele șase piciorușe filiforme de pluta poroasă. Cu aceeași cruzime și placere te-aș întuit în paginile astea, Lulu, te-aș privi cum te scălbăbi, cum îți dai ochii peste cap, cum îți fojgăi elitrele de abjecție și de paie și de plastilină... Mă aşez la mașina de scris, masa ta de tortură, dar și a mea, căci nu te pot chinui fără ca eu să mă chinuiesc, așa cum nu poți tăia cu bisturiul un furuncul în propria ta carne, ca să-i scoți puroiul, fără ca tu însuți să nu urli și să nu te zbați ca un posedat.

Deci: acum șaptesprezece ani... drace, acum observ potrivirea de date: în 1973 aveam șaptesprezece ani, iar acum am treizeci și patru. Deci: acum șaptesprezece ani, pe când aveam șaptesprezece ani și eram exact la mijlocul vieții mele de până acum (dar cum puteam ști asta pe atunci?), terminam clasa a unsprezecea la Cantemir. Eram mult mai singur decât sunt acum, când sunt foarte singur. Meseria mea, pe atunci, era singurătatea. Mi-o exercitam pe străzile galbene și prăfuite ale Bucureștiului,

în cartierele lui vechi, necunoscute de mine până atunci. Umblam toată ziua, recitând versuri în gura mare, oripiald trecătorii cu ochii mei halucinați, cu fața mea palidă și asimetrică, având peste buzele crăpate și mușcate un puf de mustață. Căutam case foarte vechi, galbene, cu decorațiuni proste și solemne, sau blocuri bizare, înguste ca o lamă de brici, aruncându-și umbra ca de gnomon peste piațete singurătice. Uneori intram în aceste blocuri enigmatische, pătrundeam în holuri miroșind a vechi și a petrosin, suiam scări în spirală extrem de înguste, cu mici palieri din loc în loc, unde, în lumina aurie a unei ferestre rotunde, se răsuceau frunzele prăfoase ale câte unui ficus sau leandru uitat de toată lumea și aproape uscat, urcam până sus, la mansardă, și ciocăneam la câte o ușă verde, care părea împăienită de așteptare. Nu-mi deschideau fete frumoase și triste, cu ochi imenși, ci, de obicei, bătrâni sau gospodine îngălate. Îngânam ceva și coboram, ieșeam iar în soarele omogen și placid, străbăteam iar străzi vărgate de linii de tramvai, mă infundam iar în zone neștiute ale orașului. Blocuri roz, blocuri sta-cojii, cu balcoane sprijinate de atlași și gorgone cu țâțe de ipsos îngălbene de umezeală, statui coclite pe care nu le mai observă nimeni – eu le îmbrățișam în singurătatea mea, le mângeam obrazul jupuit, le ajutam să renască la o realitate mai adâncă, într-un aer metafizic și radios. Cu cei trei lei pe care mi-i dădeau zilnic părinții îmi cumpăram câte un pateu cu brânză sau un suc și mergeam mai departe, murmurând către arborii sfrijiniți de pe marginea străzii, către vreun chioșc rotund de ziare, către cerul albastru, de pictură surreală: „Singurătatea ca o ploaie-mi

pare / Din nori, ea suie către înserare / Și-n dimineți pierdute-n depărtare / Suie la cer, statornicu-i lăcaș, / Și-abia din cer coboară pe oraș...“ Recitam patetic, gesticulând, privindu-i în față pe cei care treceau în sens opus. Îmi plăceau ruinele, casele pe jumătate dărâmate, pătrun-deam în câte o cameră fără acoperiș, cu ziduri zugrăvite naiv (oribili palmieri căcănii, crenguțe albastru-decolorate, toate pe o tencuială căzută, fărâmițată, umflată, putredă), cu fecale umane prin colțuri, pietrificate și ele de vâjăitul timpului, cu dreptunghiuri galbene pe pereți, unde fuseseră tablouri sau oglinzi. Câte un urs de plus galben, delabrat, jegos și cu un ochi de sticlă atârnând pe sărmulița lui, zăcea pe podea, lângă o țeavă vernil. Păianjeni sferici, cu picioare ca niște fire foarte lungi, stăteau încremeniti pe ziduri. Viermi cenușii și îndesăti, cu doi peri în coadă, intrau în crăpături și pe sub plăcile de tencuială. Stăteam câte o jumătate de oră în locurile acelea vuitoare și însăpământător de singure. Scriam ceva, cu o bucațică de cretă sau de cărămidă, pe un zid albăstrui. Mă întorceam acasă seara, privind cum se conturează vreun balcon minuscul, negru ca smoala, pe un cer de flacără roșu-ntunecată. Era toată viața mea: versuri scrise în caiete, versuri recitate pe străzi galbene și prin ruine mucegăite. Nopțile nu puteam dormi, mă ridicam din pat și priveam luna, care arunca valuri de lumină peste Bucureștiul vechi, ca o mare de acoperișuri de gresie, străpunsă de flăcările galbene ale plopilor. Era o durere a viscerelor inutile, a cărnii gălbjejite, a verii care nu se mai termina. Durerea asta mă sufoca, era ca o dragoste mistuitoare, dar fără obiect, dragoste și Tânjire pentru nimeni.

Iulie a trecut ca o halucinație, ca un singur diapozitiv cu o piațetă pustie și un bloc dărăpănat. În august am plecat în tabără la Budila cu mai mulți colegi din clasă, și în acest cuvânt, Budila – budă, closet, cloacă nebunească și împuștită, dar și gigantic Buddha zâmbitor, cu pleoapele coborâte, înconjurat de un nim布 de perle și flacără vie –, e concentrat totul. Niciodată n-am întăles cu adevărat ce s-a-ntâmplat atunci. Au fost imagini și emoții, dar în ce fel legate-ntre ele? Au fost alunecări ale realității în vis și-n halucinație. Viața mea s-a-mpărțit de-atunci în perioade cu Lulu și perioade fără Lulu. În primele, bruioane din viscerele acelea psihice îmi revineau mereu, nelăsându-mă să respir, tulburându-mi fața sclipoare a conștiinței. În minte sirul de sanatorii în care, în plăcicoase după-amiezi, stănd pe patul meu de metal alb, reluam fără-ncetare cele câteva fapte din tabără de la Budila, meditând la ele ca la un desen mistic, inextricabil... Privind pe fereastra rădu-rile-ntunecate, ninse, deformate de vinele de gheăță lipite de geamuri... Ascultând distrat muzica de la difuzor... Săcăit de ceilalți înși în pijamale și halate stacojii, ce-mi aruncau cu cașete de Novotryptin în păr sau mă chemau la un joc de cărți... și Lulu privindu-mă drept în ochi, pupilele dilatăndu-i-se și contractându-i-se lent, pletele de liță, răsucite fastuos, fluturând ușor în curentul conacului imens, acolo, sub crucea bolții, în miezul miezului țestei mele... Perioadele cu Lulu puteau începe oricând și oriunde, pe stradă sau în pat cu o femeie, sau bătând la mașină. Greu de spus ce le declanșa, oricum nu amintiri sau analogii directe cu cele-ntâmplate în tabără. Mai curând imagini lipsite de sens: dimineți reci, după ploaie, în care

merg către globul rubiniu al soarelui abia răsărît ce se reflectă-n asfaltul ud dându-i o culoare roză; anumite clădiri masive și galbene... șotroane desenate diform pe trotuar... Urmau fenomene fiziologice îngrozitoare – și, inevitabil, internările. Atunci, în perioadele cu Lulu, în diverse saloane de spital, am scris lucrurile mele cele mai bune, adică povestirile din *Fetițe și giganți*, cu jocurile acelea magice și ciudate, cozile moi, prinse cu biluțe de plastic, palatele imense de cleștar cu mii de încăperi în centrul cărora aşteaptă Iolanda...

Urmau perioade fără Lulu, de o frumoasă normalitate. Delia, câinele, Peugeot-ul, datoria de-a scrie cinci pagini pe zi în fiecare zi a vieții mele... Listele kilometrice cu scrisori de trimis, telefoane de dat, invitații la simpozioane și mese rotunde, termene finale pentru articole și cărți. Vacanțe în munți, mers la dentist, cheltuieli... Drepturi de autor... Le bifam pe măsură ce reușeam să le rezolv... Apoi, romanele. Investigația mediilor. Calcularea cronologilor. Îmbinarea poveștilor. Arta combinatorie a situațiilor de viață. Personaje, fiecare cu psihologia lui... Doamne, chinul de a trebui să mai scriu o carte, măcar din când în când! Niciodată n-am urât mai mult pe cineva decât pe colonelul Dionisie Rădăuceanu, care mi-a făcut reputația și mi-a adus bunăstarea. Jeg de personaj dintr-un jeg de roman! Sper că niciodată n-o să-nchei trilogia, dar aşa zic în toate perioadele cu Lulu...

Și iată-mă în cea mai acută dintre ele. Când toate trucurile vechi m-au lăsat în drum. Am băut până în pragul pancreatitei. Am înghițit atâtea fiole de Nevrasthène încât pielea feței îmi devenise galben-verzuie ca veninul.

Am stat două săptămâni la sanatoriul din Bușteni și am ieșit de-acolo mai tulburat și mai sălbătăcit ca-nainte. Criza s-a declanșat brusc, ca de fiecare dată. Mă aflam în Ghencea, pe lângă Muzeul Militar. Mă plimbam fără nici un gând pe strădele cu arbori desfoiați, pe un ger impede, care îmbrăcăse fiecare crenguță cu o pojghiță de gheăță. Priveam casele fărâmicioase, intram în piațete cu statui diforme în mijloc, încercam să-mi dau seama ce sau pe cine reprezintă statuile, dar privirea mi-era încețoșată de la scris... Nu știu cum m-am trezit în fața clădirii galbene și masive, cu zeci de ferestre încadrate în chenare complicate de stuc, cu o mare poartă neagră la mijloc. Două cariatide, cu cornuri ale abundenței în mâini, își scorăjeau în frig ipsosul roz, lustruit. Atunci am simțit junghiul acela în stomac, mi s-au muiat picioarele și-am căzut, sau m-am lăsat în genunchi. Mai fusesem acolo! Știam fiecare fereastră în scânteierea ei nebunească! Intrasem cândva pe poarta cea neagră! Mi-am simțit țeasta explodându-mi în țăndări și am luat-o la fugă strigând, până ce totul s-a-ntunecat în jurul meu. A trecut mai mult de o lună de-atunci, și răul n-a scăzut, frica e la fel de insuportabilă... Ce încerc aici e chiar ultimul lucru pe care-l mai pot face. Mă agăț acum ca de cel din urmă pai de gândul că poate e posibil să mă vindec prin scris. Adică să dezleg, atât cât mă țin puterile, ghemul ăsta, încurcătura asta de intestine, mandala asta întrețesută în creierul meu. Dacă scrisul e, cum se spune, o terapie, dacă el poate vindeca, ar trebui să poată face acum. Voi mânji pagină după pagină, voi folosi foile ca pe niște tifoane ce se vor impregna nu cu cerneală, ci cu supurația rănii mele străvechi. Poate că, în cele din

urmă, totul va trece în ele și, pe măsură ce vor deveni mai purulente, mai colcăitoare, eu însuși mă voi goli de venin.

Întrerup deocamdată scrișul și merg la masă. Sper că după-amiază voi avea creierul mai puțin congestionat și voi păstra mai multă distanță față de fapte. Fiindcă am stat atunci o săptămână la Budila, prima mea ieșire din oraș, și mi-e teribil de greu să scriu nu un poem apocaliptic, ci o povestire cât de cât coerentă.

Înapoi în acvariu pustiu al vilei din Cumpătu, plin doar de aerul cameleonic – acum e auriu, mai deschis sau mai întunecat după cum norii umbresc stațiunea – și de țiuțuri care se rotesc printre mobile. Descui ușa camerei mele și mă învăluie căldura sobei lăsate aprinsă. La fereastră bate aceeași creangă de pin, cenușie și cumva plină de viață, încordată și sigură pe sine. Dar trag draperiile și aprind veioza, căci viață n-are nimic de-a face cu artificiul paginilor din fața mea, care trebuie exaltat și apărat. Când mergeam la circ, în copilărie, nu-mi plăceau nici animalele, nici clovnii, dar o anumită nuanță fugară de mov-purpuriu, de verzui-fulgerător-albastru-intens de pe rochia plină de paiete a vreunei călărețe sau trapeziste mă înnebunea, mă copleșea cu un deliciu sumbru, o topire a oaselor în culoare. Colecționam poleieli de ciocolată tot pentru nuanțele lor de nenumit, acele ape de verde și roz care nu erau culori, ci emoție pură, stări pure de spirit. Unde am văzut, într-o noapte de iarnă, pe viforină, o fereastră colorată în care s-a arătat o clipă un cap de fată, pudrat în obrajii, cu buzele violent făcute și cu ochi scânteietori? O fată tunsă foarte scurtă, care a râs viforiniei

și, în aburii încolăciți, a închis din nou geamul. E o amintire vagă și totuși extrem de persistentă, căreia nu-i pot prinde deloc contururile.

Foarte devreme, într-o dimineață înghețată, cu ciripi de vrăbii și crengi aurii de copac, ne-am adunat în curtea liceului, sub un panou de baschet, și aşteptam autobuzul care avea să ne ducă la Budila. Colegiile mei, pe care azi mi-i amintesc cu amuzament și cu un pic de nostalgie, cum îmi aduc aminte toată epoca bizară a rockului și a hipsterilor, a magnetofonului și a revoltașilor fără motiv, pe atunci mă oripilau. Îi simteam ca pe o hidră ostilă sau o societate ocultă din care n-aveam să fac parte niciodată. Tâmpenia și vulgaritatea lor mă revoltau, fără să-mi dau seama că era doar stilul vremii și că, dincolo de puțoismele lor alintate, nu erau decât puștii eterni, amorfi și răvășiți de diluiul hormonal, din care aveau să iasă pe bandă rulantă inginerii, economiștii și șoferii de autocisterne, toți serioși și responsabili, de mai târziu. Pe când din mine n-avea să iasă nimic, deși mă imaginam produsul final și absolut al umanității. Eu eram omul spiritului, ei oamenii cărnii, eu cel care citea și care avea să scrie textul ce va substitui lumea, ei cei care, fericiți și cretini, viețuiau ca niște plante. Ce mă chinuia cel mai tare era că, deși opozitia pe care-o hotărâsem între mine și ei era totală, violentă și impermeabilă, nu eram totuși în stare să-i disprețuiesc, și zâmbetul de superioritate cu care-i înfruntam îmi ieșea mereu strâmb, căci nevoia de dragoste și de căldură animală nu se lăsa inhibată, îmi martiriza corpul și-mi răscolea subteranele minții. și în dimineață plecării